

Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (12-шығарылым) бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2019 жылғы 21 қазандағы № 561 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 24 қазанда № 19507 болып тіркелді

2015 жылғы 23 қарашадағы Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабының 16-1) тармақшасына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (12-шығарылым) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің Еңбек және әлеуметтік әріптестік департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтер ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (12-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 25 маусымдағы № 252-ө-м бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7817 болып тіркелген, Қазақстан Республикасы Орталық атқарушы және өзге де орталық мемлекеттік органдарының актілер жинағында 2012 жылғы 11 қазанда № 17 болып жарияланған).

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі А.А. Сарбасовқа жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

Б. Нурымбетов

Қазақстан Республикасы
Еңбек және халықты әлеуметтік
қорғау министрінің

Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (12-шығарылым)

1-тарау. Кіріспе

1. Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (12-шығарылым) (бұдан әрі - БТБА) ремиз-берд өндірісі тұралы жұмыстарын көздейді.

2. БТБА Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі әзірлеген.

3. Тарифтік-біліктілік сипаттамалары, осы БТБА-да көрсетілген өндірістер мен жұмыс түрлері бар ұйымдардың меншік нысанына және ұйымдастырушылық-құқықтық нысанына қарамастан, олардағы жұмысшылардың жұмыстарын тарификациялаған және біліктілік разрядтарын тағайындаған кезде қолданылады.

2-тарау. Ремиз-берд өндірісі бойынша жұмыстарға арналған разрядтар бойынша жұмысшы кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамалары

1-параграф. Бердтарды әзірлеуші, 2-разряд

4. Жұмыстардың сипаттамасы:

берд дайындамаларын дискілі арамен кесу, сұрыптау және оларды сұрыптары бойынша бөліп салу, бердының берілген жиектемесі мен енін сақтай отырып, скулкаларды бердыге бекіту, арадағы қалдықты кесіп алу;

желім ерітіндісін әзірлеу, слачок бетін тегістеу, бердыларды желімдеу және кептіру; бердтарды ерітіндімен сұрту және шайырдан тазарту;

берд шнурын арнаулы айлабұйымда қайта орау, қайта есу сымдарын катушкаға орамалау, штампылау, скулкаларды әзірлеу және таңбалау;

пружиналарды оправаға орау;

қосалқы пружиналар мен слачоктарды жою, салма ұштарын қию және сыртын тазалау.

5. Мыналарды:

қызмет көрсететін аралардың құрылымын;

арнаулы айлабұйымдар мен бақылау-өлшеу құралының мақсаты мен қолдану шарттарын;

берд шнуры мен қайта орау сымын қайта орау тәсілдерін;

берд, шнур нөмірлері мен қайта орай сымының диаметрлерін;
өндірілетін бұйымдардың ассортиментін;
берд дайындамаларын, бекітпелерді кесу және тазалау, скулкаларды таңбалау және желімдеу ережесін;
рұқсатнамалар туралы негізгі деректерді;
өңделетін материалдардың негізгі механикалық ерекшеліктерін;
жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

2-параграф. Бердтарды әзірлеуші, 3-разряд

6. Жұмыс сипаттамасы:

әртүрлі типтегі бердтарды және нөмірлерді, дәнекерленген, желімделген және басқа да бердылардың дайындамаларын берд орау машиналарында ағаш слачокке орамалау;
шайырланған, дәнекерленген, желімделген және басқа да бердылардың дайындамаларын тазалау және майлау, және салмалдарға арналған әзірлемелерді тегістеп түзету;
салмаларда байлау және тазалау;
катушкаларды орнату, тарақты аралау, слачоктарды тазалау және май құю, тістерді орнату;
шнурдың тартпасын, берд тісінің берілуін және перевоз тетігін реттеу;
берд тісінің оралуын және орау барысында туындағын ақаулардың түзетілуін қадағалау;
берд дайындамаларының көлемі мен оны салу;
дәнекерленген және желімделген тарақтарды, дәнекерленген, желімделген және басқа да, металл слачоктарға оралған бердыларды құрастыру;
пружиналарды автоматтарға орамалау;
шлихталау қатаршаларындағы тізіп орағыштарды құрастыру алдын ала тісін штампылап, қайрай отырып соңғы өңдеу;
спиральдар мен салмаларды қайрау.

7. Мыналарды:

қызмет көрсететін жабдықтың жұмыс принципін және оны реттемелеу тәсілдерін;
бақылау-өлшеу құралының құрылымын;
берд құрастыру жолдарын;
жабдықты күту ережесін;
берд дайындамаларын ораудан және құрастырудан кейін қабылдауға арналған техникалық шарттарды;
бердтың типі мен нөмірін анықтау ережесін;
бердты майлау ережесі мен қолданылатын майлардың маркаларын;
бердты майлау жөніндегі жартылай автоматтың жұмыс принципін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

3-параграф. Бердтар әзірлеуші, 4-разряд

8. Жұмыс сипаттамасы:

әртүрлі типтегі және нөмірлі шайырланған, дәнекерленген, желімделген және басқа да бердтардың дайындамаларын берд орау машиналарында ағаш слачокке орамалау;

шайырланған, дәнекерленген, желімделген және басқа да бердтар мен тістерінің қалыңдығы 0,27 миллиметрден артық тарақтарды қолмен өңдеу;

тістердің қисығын түзету, өтпелік шамасын тегістеу, араларындағы параллельдікті сақтау және берд тісі орамасындағы ақауларды арнаулы құралдармен және айлабұйымдармен жою;

барлық нөмірдегі бердтардағы кесімдер мен қималарды тоқыма станоктарында түзету;

планкалардың жоғарғы және төменгі кесімдерін жою;

қысымдалған ауа станоктарында бердтарды жұмысқа дайындау, жуу және үрмелеу;

түрлі металл торларға арналған, шайырланған, дәнекерленген, желімделген және басқа да, слачоктарға арналған бердтарды құрастыру;

"П-үлгілі" салмағы ағаш арналған бейінді дайындау;

желім компаундын әзірлеу;

"П-үлгілі" профиль салмасы мен пружиналарды желім компаундымен толтыру;

балқыма жасау;

берд және тор дайындамалар тарақтарын дәнекерлеу;

берд дайындамаларын кесінді айналмада бөліп кесу;

қызмет көрсететін машиналарды баптау.

9. Мыналарды:

қызмет көрсететін жабдықтың құрылымын және оны реттемелеу тәсілдерін;

бердтарды бақылау және тексеру үшін қолданылатын арнаулы айлабұйымдардың құрылымын;

жабдықты күту ережесін, бердтарды, тарақтарды қабылдау;

түзеу және өңдеу жолдарын;

өңдеуге қойылатын техникалық шарттарды;

тор түрлері мен сұрыптарын;

торларды дәнекерлеу жолдарын, компаунд компоненттерін;

оны жасау жөніндегі нұсқаулықты, синтетикалық желім ерекшелігін;

бердыны желімдеу сапасының оның тоқыма станоктарындағы тұрақтылығына әсерін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

4-параграф. Бердтарды әзірлеуші, 5-разряд

10. Жұмыс сипаттамасы:

шайырланған, дәнекерленген, желімделген және басқа да бердтар мен тістерінің қалыңдығы 0,27 миллиметрге дейін тарақтарды қолмен өңдеу;

тіс арасындағы саңылау көлемін тегістей және олардың арасындағы параллельдікті сақтай отырып тістің түрлі қалыңдығын түзеу;

берд дайындамалары тіс жинағындағы ақауларды тіс тегістігі бойынша арнаулы айлабұйыммен жою;

бердтарды микроскоппен тексеру;

барлық типтегі, нөмір мен қатардағы бердтарды жөндеу;

жоғары нөмірдегі бердтардың тіс отырмасын түзету;

бердтың үстіңгі қабатындағы учаскелік кесіктерді станоктарда жою;

негіздемені орамалау үшін бағалық және бағыттаушы қатарларды дайындау;

берд тісін түзетуге арналған арнаулы құралды жылтырату және қайрау;

түрлі нөмірдегі желімделген бердтарды тіс аралық қашықтықтарды микроскоппен және эпидиоскоппен тексере отырып, бердтарды-жинау автоматында жинақтау;

берды бойындағы тістердің ақауларын жою;

тістерді дәлдік және тіс аралық өтпелерді бекітпелеу үшін спиральмен бекіту;

слачоктар мен берд түбірін арнаулы желіммен желімдеу, кептіру және бердқа төрт салманы жапсыру;

микроскоптағы тіс арасындағы өтпелерді тексеру мақсатында берд махын арнаулы құралмен тазалау.

11. Мыналарды:

берд-жинақтау автоматтарының құрылымын;

жабдықтау реттемелеу тәсілдері мен оны күту ережесін;

бердтың типтері мен нөмірлерін және оларға қойылатын талаптарды;

берд тісін түзетуге арналған техникалық шарттарын;

станокқа берд тістерін орнату ережесін;

бердке арналған қатарларды дайындау ережесін;

металдың ерекшеліктері мен құрылымының өзгеруін;

түрлі түзету ысытпасының температуралық режимін;

бердты жинақтаудан және желімдеуден кейін қабылдаудың техникалық шарттарын;

желім ерекшеліктерін;

өлшеу құралдарының мақсаты және оны қолдану ережесін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

5-параграф. Берд тісін өңдеуші, 3-разряд

12. Жұмыс сипаттамасы:

қалыңдығы 0,5 миллиметрден жоғары берд тісін тіс жасау машиналарында бұдырлығын техникалық шарттарға сәйкес квалитеттер мен параметрлер бойынша өңдеу;

машиналарды реттемелеу.

13. Мыналарды:

қызмет көрсететін тіс жасау машиналарының құрылымын, жұмыс принципін және реттемелеу тәсілдерін;

арнаулы айлабұйымдар мен бақылау-өлшеу құралының құрылымын;

арнаулы кесу құралын қайрау ережесін;

бұдырлық шегі, квалитеттері мен параметрлерін;

өңделетін материалдардың негізгі ерекшеліктерін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

6-параграф. Берд тісін өңдеуші, 4-разряд

14. Жұмыс сипаттамасы:

қалыңдығы 0,3 миллиметрден 0,5 миллиметрге дейінгі берд тісін тіс жасау машиналарында бұдырлығын техникалық шарттарға сәйкес квалитеттер мен параметрлер бойынша өңдеу;

машиналарды реттемелеу.

15. Мыналарды:

әртүрлі типтегі тіс жасау машиналарының құрылымын;

қызмет көрсететін тіс жасау машиналарының кинематикалық сызбасын, баптау және дәлдігін тексеру ережесін;

калыпты кесуші құралды термо өңдеу, қайрау және жетілдіру ережесін;

шектеу жүйесін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

7-параграф. Берд тісін өңдеуші, 5-разряд

16. Жұмыс сипаттамасы:

қалыңдығы 0,3 миллиметрге дейінгі берд тісін тіс жасау машиналарында бұдырлығын техникалық шарттарға сәйкес квалитеттер мен параметрлер бойынша өңдеу;

тісті өңдеудің кезектілігін және көп кесетін құрал мен тісті тегістігі мен бүйірі бойынша түзеуге арналған арнаулы айлабұйымды қолдана отырып, технологиялық процеске сәйкес кесудің ең оңтайлы режимдерін белгілеу.

17. Мыналарды:

эртүрлі типтегі тіс жасау машиналарының кинематикалық сызбасын, баптау және дәлдігін тексеру тәсілдерін;
қызмет көрсететін машиналардың құрылымын;
станоктің паспорты мен анықтамалығы бойынша кесу режимін анықтау ережесін;
кесу теориясы негіздерін;
жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

8-параграф. Бердтарды шайырлаушы, 3-разряд

18. Жұмыс сипаттамасы:

берд дайындамаларының, берд шнуры мен ванналардағы басқа да бұйымдардың тарақтарын шайырлау және сіңіру жөніндегі технологиялық процесті жүргізу;
шайыр ерітіндісін әзірлеу;
берд дайындамаларының тарақтарын технологиялық шарттарға сәйкес майыстыру;
ванна жұмысының режимін белгілеу және ұстап тұру, аспаптар мен берілген режим бойынша шайырлау процесін реттеу;
рецепт бойынша шайыр және сіңіру ерітінділерін жасау;
бұйымның сіңірілуін қадағалау.

19. Мыналарды:

ванналардың, арнаулы айлабұйымдар мен бақылау-өлшеу құралының құрылымын;
шайыр ерітінділерін жасау рецептін;
берд дайындамаларының, берд шнурының тарақтарын шайырлау және сіңіру ережесін;
бұйымдардың нөмірлері мен сұрыптарын;
шайырлау және сіңіру кезінде қолданылатын материалдарды, олардың ерекшеліктері мен өнімнің сапасына тигізетін әсерін;
шайырлану сапасын анықтау тәсілдерін;
жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

9-параграф. Бұйымдарды кептіруші, 3-разряд

20. Жұмыс сипаттамасы:

ремизді, беттерді, галдарды, ремиз-берд өндірісінің басқа да бұйымдарын кептіру камераларында кептірудің технологиялық процесін жүргізу;
бұйым тиелген арбаларды тиеу және кептіру камераларынан түсіріп алу;
бақылау-өлшеу құралдары бойынша кептіру режимін белгілеу;
ауаның, желдеткіш қондырғыларының жұмысын, кептіру процесін, кептіру камераларының жарамдылығын және көлік құралдарының жұмысын қадағалау;
көлік құралдарын басқару;
кептіру құрылғылары жұмысындағы ақауларды анықтау;

кептіру процесі жазбасын жүргізу.

21. Мыналарды:

кептіру камераларымен көлік құралдарының құрылымын, жұмыс принципін;
бақылау-өлшеу аспаптарының құрылымы мен қолдану шарттарын, бұйымды дайындау процесін;
олардың мөлшерін және кептіру режимін;
өніммен жұмыс істеу және кептіру режимі туралы жазбаны жүргізу ережесін;
жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

10-параграф. Жаккард машиналарына арналған жарақтарды әзірлеуші, 2-разряд

22. Жұмыс сипаттамасы:

бетке арналған ілмені қолмен жасау;
іlmелерді мөлшеріне қарай сұрыптау және жүздіктер бойынша байлау;
ванналарға арналған жуу ерітіндісін әзірлеу;
ілмені ваннаға салу, жуу және оны ваннадан түсіріп алу;
ілмені айлабұйымдардың көмегімен тазалау және оны стеллаждарға қою.

23. Мыналарды:

тазалауға арналған айлабұйымдардың құрылымын, мақсатын және қолдану шарттарын;
ілмені жасау және тазалау тәсілдерін;
жуу ерітіндісінің құрамы мен қасиеттерін, ілме мөлшерлерін білуге тиіс.

11-параграф. Жаккард машиналарына арналған жарақтарды әзірлеуші, 3-разряд

24. Жұмыс сипаттамасы:

беттерді, галдарды, сақиналарды, жақшаларды және күршектерді мөлшерлері бойынша жартылай автоматтарда жасау;
дайындалған шикізатты, материалдар мен айлабұйымдарды саны мен сапасы бойынша сұрыптау;
жартылай автоматтарды баптау және тексеру;
беттерді өлшеу-бақылау құралдарымен тексеру;
жасалған беттерді алу, таңбалау, қоймалау және тапсыру;
эластикалық элементті мөлшері бойынша станоктарда жасау және оны галевомен, күршекпен біріктіру;
полиэтилен трубкаларын кесу және оларды галевтерге кигізу;
жасалатын құрамдас элементтердің сапасын бақылау.

25. Мыналарды:

қызмет көрсететін жабдықтың құрылымын және оны реттемелеу тәсілдерін,

бердтарды бақылау және тексеру үшін қолданылатын арнаулы айлабұйымдардың құрылымын, арнаулы кесу құралын қайрау ережесін;

бет жасаудың ережесі мен тәсілдерін,

бет тип мөлшерлерін және өңделетін шикізат пен материалдарға қойылатын талаптарды,

галды және эластикалық элементтерді жасау жолдарын;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

12-параграф. Жаккард машиналарына арналған жарақтарды әзірлеуші, 4-разряд

26. Жұмыс сипаттамасы:

бет дайындамаларын шиелеп тоқу машинасында тоқу;

қайта өңдеуге келіп түсетін бұрама жіпті орау сапасына, қоспа санына қарай, металл тесіктерін нөмірі мен сырт түріне қарай тексеру;

машинаны жұмысқа дайындау және оған май құю;

арқау жіптері арқанының тартылуын қадағалау;

машиналардың, кесу пышағы бар бөлгіштің, пластина пружинасының жұмысталған бөлшектерін беру торабын бөлшектеп және қарастыра отырып ауыстыру;

машинаны баптау;

кесу пышақтарын қайрау;

бет дайындамаларын түсіріп алу, оларды мөлшері бойынша бөліп қою, ұштарын тегістеу;

аркатты және рамалы шнурларды мөлшері бойынша дайындау;

аркатты шнурлардың жіп ұштарын байламға қосу, жалғанған жерлерін тегістеу.

27. Мыналарды:

түрлі типтегі шиелеп тоқу машиналарының құрылымын, қызмет көрсететін машина кинематикасын және оның дәлдігін тексеру ережесін;

машинаны баптау ережесін, арналу айлабұйымды термоөңдеу мен жетілдіру ережесін;

дайындаманы байламдау ережесін және тәсілдерін;

аркатты және рамалы шнурларды жасау станоктарының құрылымын және оны баптауды, жіп нөмірлерін;

сапаға қойылатын талаптарды;

техникалық шарттар мен мемлекеттік стандарттарды, шнур жасау есептерін, оларды біріктіру тәсілдері мен әдістерін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

13-параграф. Жаккард машиналарына арналған жарақтарды әзірлеуші, 5-разряд

28. Жұмыс сипаттамасы:

аркат қаусырмаларын құрастыру стенділерінде есепке, сызбаға, раппорт тәртібіне сәйкес жасау;

аркат байламдарын рамалық шнурлармен біріктіру, тегістеу және оларды құрастыру стендінің күршектеріне тапсырыстарға сәйкес ілу;

аркатты шнурлар мен галды машинамен немесе қолмен біріктіру;

біріккен жерді полимермен құймалау;

электронды тораптарды реттемелеу, құю машинасының температурасы мен жұмыс режимін реттеу;

аркат қаусырмасының құрастыру элементтерін;

кассей тақтасын, шыны торшаларды, қарау ортасы деңгейін, желі ойығын айлабұйымдар мен аспаптардың көмегімен тегістеу және орталаңдыру;

дайын аркат қаусырмасын стендтен түсіріп алу.

29. Мыналарды:

құю машинасының құрылымын, жұмыс режимін және басқару тораптарын, айлабұйымдар мен аспаптарды реттемелеу ережесін;

аркат қаусырмасының, құрастыру элементтері мен шикізаттың сапасына қойылатын техникалық талаптарды;

аркатты бөлу есебі ережесін;

шнурларды күршекке ілу ережесін;

түрлі типтегі жаккард машиналарында күршектердің орналасу тәртібін;

маталардың ассортименті мен қаусырма есептерін;

тесіктер мен барлық қаусырмаларды тегістеу әдістерін;

галды аркат шнурымен қосу тәсілдері мен әдістерін;

қолданылатын полимерлердің физикалық-механикалық ерекшеліктерін;

аркат қаусырмасын стендіден түсіріп алу жолдарын;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

14-параграф. Ремиз автоматтарының автоматшысы, 3-разряд

30. Жұмыс сипаттамасы:

металл галдарының барлық типтерін қорғасын-қалайы дәнекермен дәнекерлеу агрегаты бар ремизді автоматтарда дәнекерлеу кезінде газбен қыздыра отырып өңдеу;

ванналарды флюспен және қорғасын-қалайы дәнекерімен толтыру;

сымдарды түзеу;

ванналардағы фетрді ауыстыру;

газдың берілуін бақылау;

дәнекер температурасын өлшеу және берілген шекте ұстап тұру;

дәнекер айнасынан күлді кетіру;

гал сапасы бақылау.

31. Мыналарды:

қызмет көрсететін жабдықтың құрылымын;
ремизді галдардың атауы мен нысанын, сымның диаметрін;
саңылау мен құлақшалардың мөлшерін;
қолданылатын дәнекер мен флюстердің құрамын;
жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

15-параграф. Ремиз автоматтарының автоматшысы, 4-разряд

32. Жұмыс сипаттамасы:

металл галдарының барлық типтерін қорғасын-қалайы дәнекермен дәнекерлеу агрегаты бар ремизді автоматтарда дәнекерлеу кезінде электрмен қыздыра отырып өңдеу;

электронды автоматика аспаптарының дәнекер температурасын ұстап тұру және сымды берілген шекте берудің тұрақты жылдамдығын ұстап тұру жөніндегі жұмысын бақылау;

металл галдарды таратып бөлу шнурларына тізу және есептеу жөніндегі автоматты тораптарды баптау;

автоматқа май құю, оның жекелеген тораптары мен механизмдерін реттемелеу;
арнаулы құралды жетілдіру;
гал сапасын бақылау.

33. Мыналарды:

қызмет көрсететін жабдықтың құрылымын;
тораптар мен механизмдерді реттемелеу тәсілдерін;
электр аппаратурадағы ванналарды қыздырудың берілген режимін реттеуді;
автоматқа қайталап май құю әдістері мен тәсілдерін;
құралдың сапасына қойылатын негізгі талаптарды;
құралды жеткеру мен орнатудың ережесі мен тәсілдерін;
жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

16-параграф. Ремиз жасаушы, 1-разряд

34. Жұмыс сипаттамасы:

дайын ремиздерді металл көздермен және ашпалы галдарды оларды алдын ала қолмен қыздыра отырып, бөлу;

ремиз дайындамаларын пружинаға тарта отырып, арбаша айлабұйымдарына ілмелеу;

барлық сұрып ремиздерін жіптің түс белгілері, мөлшері мен нөмірі бойынша сұрыптау;

сұрыпталған ремиздерді жиынтықтарға байламдау;

оларды топтамаларға салу және тапсырысқа сәйкес есептен шығару;
көздерді орнату, ремиздердің түс белгілеріне арналып боялған жіпті қайта орамалау,
ілімелерді, таяқшаларды тазалау.

35. Мыналарды:

қарапайым айлабұйымдар мен бақылау-өлшеу құралдарының мақсаты мен оларды
қолдану шарттарын;

шығарылатын ремиз өнімдерінің ассортиментін;

өңделетін материалдардың атауы мен таңбалануын;

көлік құралдарын пайдалану ережесін білуге тиіс.

17-параграф. Ремиз жасаушы, 2-разряд

36. Жұмыс сипаттамасы:

төмен нөмірлі (№ 48 дейінгі) жіптен жасалған жіп көзді ремиз дайындамалары мен
ашпалы галдарды бапталған ремиз тоқу машиналарында тоқу;

ремиз жіпті катушкаларды орнату, қаусыру және автоматта жіптің тартылуын
реттеу, инелерді ауыстыру және орнату;

жіп ұштарының үзілген жерлерін жалғау, түйіндерді шығару;

аркатты өткізу;

ремиз бұйымдарын оларды жасаудың техникалық шарттарына сәйкес түзеу;

металл ремиздерді тоқу және реставрациялау.

37. Мыналарды:

құрылымы туралы негізгі деректерді, қызмет көрсететін машиналардың аса
маңызды бөліктерінің атауы мен нысанын, жұмыс принципін, ремиз бұйымдары
өндірісінде қолданылатын жіп нөмірлерін,

қызмет көрсететін операциялар бұйымдарына қойылатын талаптарды;

галдарды, ремиздерді тоқудың, аркатты ілмек жасай отырып өткізу тәсілдерін;

арнаулы айлабұйымдар мен бақылау-өлшеу құралдарының нысаны мен оларды
қолдану шарттарын;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

18-параграф. Ремиз жасаушы, 3-разряд

38. Жұмыс сипаттамасы:

жіңішке және қалыңдығы орташа (№ 48 жоғары) жіп көзді және металл көзді
қалыңдығы әртүрлі жіптен жасалған ремиз дайындамаларын бапталған ремиз тоқу
машиналарында тоқу;

қызмет көрсететін ремиз тоқу машиналарын баптау;

ремиз дайындамаларын, аркатты, бетті және галдарды крахмалдауға және лактауға
арналған қондырғыларды дайындау, реттеу және қызмет көрсету;

ремиз бұйымдарын бірінші және қайталап крахмалдау және лактау кезінде ілу және түсіріп алу;

ремизді, аркатты, бетті және галдарды крахмалдау және лактау, өңдеу және кептіру; жаңа ремиздерді әзірлеу, галдарды ажырату, ескі ремиздерді тазалау және реставрациялау, сондай-ақ, көздерді арнаулы айлабұйымдарда жасау және реставрациялау;

жекелеген тетіктер мен қондырғылардың жұмыс режимін реттеу.

39. Мыналарды:

ремиз тоқитын, крахмалдайтын және лактайтын машиналар мен қондырғылардың, ілмектеуші станоктардың құрылымы мен реттемелеу тәсілдерін;

қолданылатын жіп сұрыптарын, әзірленетін бұйымдардың нысанына қарай, оларға қойылатын талаптарды;

қолданылатын қанықтыру және лактаушы материалдардың құрамын және олардың бұйымдарды өңдеу кезінде білінетін қасиеттерін;

тоқыманы әзірлеу және жаңа ремиз галдарды планкаларға бекіту тәсілдерін;

станоктардағы ремиздерді бүліну себептері мен олардың тәсілдерін;

жұмсалған галдарды қайта байлау, түсіру және ауыстыру тәсілдерін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

19-параграф. Ремиз-берд жабдығын баптаушы, 4-разряд

40. Жұмыс сипаттамасы:

бұйымның барлық тип размерлерін қорғасын-қалайы дәнекермен дәнекерлеу және қалайымен қалайылау кезінде ремиз және көз автоматтарының дәнекерлеу және қалайылау агрегаттарының жекелеген тораптарын баптау;

ремиз бұйымдарын крахмалдау, лактау және өңдеу процестерін жүргізуге арналған машиналар мен қондырғыларды баптау;

майыстырғыш және тіс жасау станоктарының механизмдерін, айлабұйымдары мен құралдарын реттемелей отырып баптау;

жабдықты орташа және күрделі жөндеуге тапсыруға дайындау;

жабдыққа май құю;

кесетін құралдарды қайрау.

41. Мыналарды:

түрлі типтегі жабдықтың құрылымын, кинематикалық және электр сызбаларды, қызмет көрсететін жабдықты баптау тәсілдері мен дәлдігін тексеру ережесін;

бұйымдарды жасау технологиясын, крахмалдаушы және лактаушы ерітінділер мен қорғасын-қалайы дәнекерлердің құрамын, оларды дайындау және қолдану тәсілдерін, ақау;

жабдықты орташа және күрделі жөндеуге беру тәртібінің ведомостарын жасау;

арнаулы және қалыпты кесуші құралды термо өңдеу, қайрау және жетілдіру ережесін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

20-параграф. Ремиз-берд жабдығын баптаушы, 5-разряд

42. Жұмыс сипаттамасы:

бұйымның барлық тип размерлерін қорғасын-қалайы дәнекермен дәнекерлеу және қалайымен қалайылау кезінде дәнекерлеу және қалайылау агрегаттары бар ремиз және көз автоматтарын баптау;

тораптарды ұсақ жөндей отырып, ремиз және берд айналдыру машиналарын іріктеу және орнату;

ремиз-тоқу берд айналдыру автоматтарының түйіп тоқу машианаларын, жаккард машиналарына арналған жабдық элементтерінің қосылған жерлерін полимер құюға және түрлі типтегі және құрылымдағы, есептерді орындайтын, ремиз-берд бұйымдарын дайындауға арналған ауыспа шестерняларды іріктеу орнататын басқа да машиналар мен станоктарды баптау;

айлабұйымдарды, механизмдерді бақылау-өлшеу құралдарын қолдана отырып орнату;

жабдықтың жұмыс режимін анықтау;

арнаулы құралды қайрау.

43. Мыналарды:

қызмет көрсететін жабдықтың кинематикалық және электр сызбасын, түрлі типтегі машиналардың дәлдігін тексеру тәсілдерін;

ақау ведомостарын жасауды;

жабдықты жөндеуден кейін қабылдау және май құю ережесін;

ауыспалы шестернялар есебін;

станоктың паспорты мен анықтамалығы бойынша кесу режимін анықтау ережесін;

кесу теориясы негіздерін;

қолданылатын материалдардың физикалық-механикалық ерекшеліктерін;

жұмыстың қауіпсіз жолдарын білуге тиіс.

21-параграф. Ремиз-берд өндірісін бақылаушы, 2-разряд

44. Жұмыс сипаттамасы:

ремиз дайындамалары мен беттерді крахмалдағаннан және лактағаннан кейін сапа жөніндегі талаптарға және бұйымды ақауға шығару нұсқаулығына сәйкес бақылау, қабылдау және ақауға шығару;

сырт белгілері бойынша бұйымның жарамдылығын анықтау және таңбалау;

ақауларды есепке алу.

45. Мыналарды:

ремиздер мен беттерді ақауға шығару нұсқаулығын және сапа жөніндегі талаптарды

;

қолданылатын бұйымдардың нысаны мен ерекшелігін;

қабылдау тәсілдерін;

бұйымның сұрыптарын, мөлшерін, шартты белгілері мен өңдеуге жіберілетін нормативтік түсірулерді білуге тиіс.

22-параграф. Ремиз-берд өндірісін бақылаушы, 3-разряд

46. Жұмыс сипаттамасы:

аркат ремизи мен мақта-мата галдарды лактағаннан және оларды техникалық шарттар мен мемлекеттік стандарттарының талаптарына сәйкес өңдегеннен кейін бақылау, қабылдау және ақауға шығару;

бұйымдарды мөлшері мен жіп нөміріне қарай сұрыптау;

эталон, зертхана талдау деректері мен басқа да белгілері бойынша бұйымның жарамдылығын анықтау;

біліктілігі төмен бақылаушылардың бұйымды ақауға шығару дұрыстығын тексеру; өнімге жасалған шағым актілерін қарауға қатысу.

47. Мыналарды:

қабылданатын бұйымдарға арналған техникалық шарттар мен мемлекеттік стандарттарды, ремиздердің, аркаттар мен галдардың нысанын;

қолданылуын және тексеру тәсілдерін;

эталондар бойынша сапаны бақылау ережесін және әдістерін;

бақылау-өлшеу құралдарының нысанын;

колдану шарттары мен құрылымын, мөлшерлерді, шектеулерді өңделетін материалдардың негізгі ерекшеліктерін білуге тиіс.

23-параграф. Ремиз-берд өндірісін бақылаушы, 4-разряд

48. Жұмыс сипаттамасы:

бердтарды, беттерді, тарақтарды, металл галдар мен ремиз-берд өндірісінің басқа да бұйымдарын техникалық шарттар мен мемлекеттік стандарттарға сәйкес өлшеу аспаптары мен құралдарын пайдалана отырып бақылау және қабылдау;

бұйым ақауларын, оларды түзеу және журналға тіркеу үшін қайтара отырып, анықтау;

бұйымның беріктігін арнаулы аспаптарда тексеру;

бердтың нөмірін, сұрпын және есебін тексеру;

қабылданған бұйымдарды сұрпы мен нөмірі бойынша белгілеу, тапсырыс бойынша таратып бөлу және таңбалау;

қабылдау құжаттамасын ресімдеу;

біліктілігі төмен бақылаушылардың бұйымды ақауға шығару дұрыстығын тексеру.

49. Мыналарды:

қабылданатын бұйымдарға арналған техникалық шарттар мен мемлекеттік стандарттарды;

ремиз-берд өндірісінің басқа да бұйымдарын бақылау тәсілдері мен әдістерін;

бақылау-өлшеу құралдарының құрылымын;

бұйымдарды аспаптармен және құралдармен сынау әдістерін;

бұйымның мөлшерлерін, түсіру жүйесін;

эталондарды пайдалану ережесін;

ақауды қабылдау және есепке алу құжаттамасын жүргізуді білуге тиіс.

3-тарау. Жұмысшы кәсіптерінің алфавиттік көрсеткіші

50. Жұмысшы кәсіптерінің алфавиттік көрсеткіші (12-шығарылым) БТБА-ның қосымшасында көрсетілген.

Жұмыстар мен жұмысшы
кәсіптерінің бірыңғай
тарифтік-біліктілік
анықтамалығының
(12-шығарылым)
қосымшасы

Жұмысшы кәсіптерінің алфавиттік көрсеткіші

Р/с №	Кәсіптердің атаулары	Разряд диапазоны	Беті
1	2	3	4
1.	Бердтарды әзірлеуші	2-5	3
2.	Берд тісін өңдеуші	3-5	7
3.	Бердтарды шайырлаушы	3	8
4.	Бұйымдарды кептіруші	3	9
5.	Жаккард машиналарын арналған жарақтарды әзірлеуші	2-5	9
6.	Ремиз автоматтарының автоматшысы	3-4	12
7.	Ремиз жасаушы	1-3	13
8.	Ремиз-берд жабдығын баптаушы	4-5	15
9.	Ремиз-берд өндірісін бақылаушы	2-4	16